

Vzgoja, izobraževanje in usposabljanje o podnebnih spremembah kot nujen sestavni del vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj in usposabljanja za zelena delovna mesta

Dr. Darja Piciga, Ministrstvo za okolje in prostor

Učenje za prihodnost mora upoštevati dolgoročne usmeritve v zeleno in krožno gospodarstvo ter nizkoogljično družbo, saj predstavljajo perspektivne smeri razvoja na vseh ravneh – lokalne do globalne, Slovenija pa ima na teh področjih odlične potenciale in priložnosti. Zeleno gospodarstvo predstavlja z deset tisoči zelenih delovnih mest, ki jih bo možno ustvariti v Sloveniji, tudi nujen del odgovora na sedanjo gospodarsko in socialno krizo. Na te izzive najbolj ustrezno odgovarja koncept vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj, ki omogoča z drugimi cilji in temami (drugi okoljski, skupaj z družbenimi in ekonomskimi) povezano obravnavo ključnih tem na področju podnebnih sprememb ter usmerja k praktičnemu delovanju za razreševanje okoljskih problemov.

Vloga vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj (VITR) pri prehodu v zeleno gospodarstvo

Strokovnjaki UNECE (Ekonomске komisije ZN za Evropo)¹ so leta 2011 posebej obravnavali vlogo vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj pri prehodu v zeleno gospodarstvo. Ugotovili so, da »ozelenitev« gospodarstva zahteva preobrat v ekonomskem mišljenju (in s tem preusmeritev javnih in zasebnih vlaganj), kar vključuje družbeno-ekonomsko soglasje o pomenu trajnostne rabe naravnega, človeškega in gospodarskega kapitala ter spodbujanje trajnostne potrošnje in zelenih znanj in spretnosti. Stanje duha pri ključnih oblikovalcih gospodarskega sistema je pomemben dejavnik, ki vpliva na njihovo odločanje o investicijah, potrošnji in proizvodnji. Prav tako so stališča in vrednote še kako pomembni pri zagotavljanju nujne podpore prebivalstva za zahtevno gospodarsko prestrukturiranje.

Kot poudarja delovno gradivo UNECE (april 2011), je vzgoja in izobraževanje pomembno medsektorsko področje v kombinaciji politik za prehod v zeleno gospodarstvo². Sprememb v mišljenju ne bo mogoče spodbuditi in olajšati zgolj s prenašanjem znanja o trajnostnem razvoju ali samo s finančnimi spodbudami in predpisi. Zato koncept VITR predstavlja edinstven in dragocen pristop za ozelenitev gospodarstva, saj je že načrtovan na način, da spodbuja razvoj vrednot in usmerja k ponovnemu preverjanju obstoječih vrednot in stališč.

Pogoj za preobrat v ekonomskem mišljenju je prav učenje o konceptu trajnostnega razvoja in razumevanje le-tega, pa tudi povezav med mnogotero, večplastno globalno krizo in netrajnostnim gospodarskim delovanjem. VITR „opremi“ ljudi z vrednotami, znanji in spretnostmi ter drugimi kompetencami, ki so nujni za udeležanje koncepta zelenega gospodarstva.

Med številnimi izzivi za vzgojo in izobraževanje se poudarjajo predvsem:

- potrebi po zelenih znanjih in spretnostih ter povečanju ozaveščenosti,
- pomembni nalogi spodbujati sodelovanje javnosti in trajnostno potrošnjo.

Ti štirje ključni izzivi so v svojem bistvu povezani s stališči do trajnostnega razvoja.

---

¹ V UNECE so vključene države Evrope, Severne Amerike, Rusije, dela Srednje in Zahodne Azije.

² Na to opozarjajo tudi avtorji Plana B za Slovenijo (Beltran, 2012).

Slika 1: Povezava med zelenim gospodarstvom in VITR

ZELENO GOSPODARSTVO (UNEP)	VITR – VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ (UNESCO)			
<p style="text-align: center;">IZBOLJŠANA BLAGINJA LJUDI IN DRUŽBENA ENAKOST. ZMANJŠANA OKOLJSKA TVEGANJA IN EKOLOŠKE IZGUBE. Rast prihodka in zaposlenosti.</p> <p style="text-align: center;">↑</p> <p>Javna in zasebna vlaganja, ki:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov in onesnaževanje, ✓ povečujejo učinkovito rabo virov (energetsko, snovno učinkovitost, ...) ✓ preprečujejo izgube biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev <div style="text-align: center;"> <p>ZELENA DELOVNA MESTA</p> </div> <p>Preobrat v ekonomskem mišljenju, stališča do TR (družbeno-ekonomsko soglasje: trajnostna raba ekonomskega + družbenega + okoljskega kapitala)</p>	<p>UNECE, 2011: VITR „opremlja“ ljudi z vrednotami, znanji in spretnostmi, kompetencami, ki so nujne za UDEJANJANJE koncepta zelenega gospodarstva.</p> <div style="text-align: center; border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <table style="border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #f4a460; padding: 5px; text-align: center;">Povezava med multiplimi globalnimi krizami in netrajnostnimi gospodarskimi aktivnostmi</td> <td style="padding: 5px; text-align: center;">→</td> <td style="background-color: #f4a460; padding: 5px; text-align: center;">Premik v ekonomskem mišljenju</td> </tr> </table> </div> <p>KLJUČNE TEME:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Spodbujanje trajnostne potrošnje ❖ Usvajanje zelenih znanj in spretnosti ❖ Povečanje ozaveženosti in sodelovanja javnosti <p>! Najmanj pozornosti se namenja gospodarski komponenti ! (tudi Focus, 2011)</p>	Povezava med multiplimi globalnimi krizami in netrajnostnimi gospodarskimi aktivnostmi	→	Premik v ekonomskem mišljenju
Povezava med multiplimi globalnimi krizami in netrajnostnimi gospodarskimi aktivnostmi	→	Premik v ekonomskem mišljenju		

Gradivo UNECE v nadaljevanju opozarja na nacionalna poročila o izvajanju VITR v letih 2007 in 2010 (I. in II. faza implementacije UNECE strategije o VITR), ki so pokazala, da se, za razliko od širokega koncepta VITR, sama implementacija koncepta v UNECE regiji osredotoča bolj na okoljski steber. Najmanj pozornosti se namenja gospodarski komponenti, zelo malo, in to samo na višjih stopnjah zahtevnosti, pa tudi temam družbene odgovornosti podjetij in razvoju mest in podeželja. Zato je nujen holistični pristop k izvajanju. Pomemben korak k obravnavi ekonomskega stebra je sistematično vključevanje tem trajnostne proizvodnje in potrošnje, kot na primer v zbirki dobrih praks VITR³.

Tudi analiza slovenskih učnih načrtov in učbenikov, ki jo je v okviru mednarodnega projekta izvedlo društvo Focus (Gobbo, 2011), opozarja, da je VITR razumljen bolj kot pretežno okoljska vzgoja in ne povezuje vseh treh ključnih in povezanih komponent (okolje, družba in gospodarstvo). Opazna je skoraj popolna odsotnost ekonomskih elementov trajnostnega razvoja, predvsem z vidika novejših teorij in kritične obravnave potrošništva.

Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj brez dvoma predstavlja ustrezno podlago in okvir za pridobivanje kompetenc, nujnih za uspešno delo v zelenem gospodarstvu in za soočanje s prepletenimi globalnimi izzivi, o katerih sem pisala že pred dvema letoma (npr. Piciga, 2012). Seveda le, če se izvaja tako, kot je bila zamišljena (prim. Smernice vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj od predšolske vzgoje do douniverzitetnega izobraževanja, MŠŠ, 2007), z

³ <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001533/153319e.pdf>

uravnoteženo obravnavo vseh treh razsežnosti, pa tudi s holističnim pristopom in krepitvijo kompetenc za timsko delo in uporabo systemskega, kritičnega in ustvarjalnega mišljenja, s spodbujanjem družbeno odgovorne podjetnosti⁴, ...

Na kratko o VITR in učenju o podnebnih spremembah v Sloveniji

K razvoju vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj v Sloveniji kot potencialnega temelja za prehod v zeleno in krožno gospodarstvo so prispevali številni mednarodni procesi, kot npr. v okviru konvencij Združenih narodov o podnebnih spremembah in biodiverziteti, agencij in programov ZN (UNEP, UNESCO, UNITAR, ...), prizadevanj različnih mednarodnih organizacij (npr. OECD – projekt ENSI). Na področje vzgoje in izobraževanja posega obsežen splet politik EU v podporo trajnostnemu razvoju (okolje, podnebne spremembe, trajnostni razvoj podeželja, energetska učinkovitost, trajnostna mobilnost, ...). Tako so se na primer v okviru programa Intelligent Energy – Europe (IEE)⁵ v Sloveniji izvajali številni projekti, tudi s širšimi vsebinami trajnostnega razvoja. Mnogo projektov je potekalo in še poteka na področju podnebnih sprememb, vladna služba za podnebne spremembe je v okviru svojega kratkega delovanja vzpostavila tudi bolj sistematičen pristop (več v nacionalnem poročilu o podnebnih spremembah: Kranjc, 2014, 9. poglavje), med drugim je nastal osnutek Strategije komuniciranja in izobraževanja na področju podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja do leta 2050 (Piciga, 2012)⁶.

V zadnjem desetletju se je bistveno povečalo število nosilcev, ki izvajajo bogato paleto projektov in akcij vzgoje in izobraževanja ter usposabljanja za trajnostni razvoj. Veliko teh projektov se izvaja v osnovnih in srednjih šolah, delno vrtcih in drugih VIZ. Med izvajalci so številne nevladne organizacije, javne agencije in podjetja, ...: Slovenski E-forum, društvo Focus, fundacija Umanotera, Inštitut za trajnostni razvoj, CIPRA-društvo za varstvo Alp, društvo Planet Zemlja, taborniki, skavti, Agencija RS za okolje, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Eko sklad, Fit media (Zelena Slovenija), energetska podjetja in številni drugi. Znatno število teh aktivnosti se je izvajalo v okviru mednarodnih programov in z evropskimi sredstvi, v projektih EU se razvijajo tudi skupna didaktična gradiva v vseh jezikih unije. Seveda so še posebno dragoceni učni pripomočki, ki so nastali s slovenskim znanjem in ustvarjalnostjo ter s povezovanjem šolske sfere z drugimi sektorji, kot je na primer Koledar profesorja Gamsa o podnebnih spremembah (OŠ Brezovica in Slovenski E-Forum). Širši nabor projektov in gradiv, ki v okviru VITR obravnavajo tudi ali še posebej podnebne spremembe, je predstavljen v zadnjem nacionalnem poročilu o podnebnih spremembah (Kranjc, 2014: 9. poglavje).

Poleg vključevanja okoljske vzgoje in VITR v poklicne in strokovne šole se vzpostavljajo šolski centri, ki še posebej razvijajo posamezna področja zelenega gospodarstva (npr. trajnostna energetika) in poudarjajo vrednote trajnostnega razvoja (na primer biotehniške šole). V okviru Konzorcija biotehniških šol – 11 srednjih kmetijskih šol v Sloveniji v povezavi z Biotehniško fakulteto v

---

⁴ Kot smo na primer zapisali leta 2013 tudi v dokument Slovenska industrijska politika (MGRT) – ukrep št.9 (pogl. 3.1.3).

⁵ http://ec.europa.eu/energy/intelligent/index_en.htm

⁶ Osnutek strategije komuniciranja in izobraževanja o podnebnih spremembah in trajnostnem razvoju je gradil na konceptu VITR in na pravi zakladnici projektov in primerov učenja za trajnostno prihodnost, ki so jo ustvarili številni pedagoški delavci, strokovnjaki in okoljevarstveniki, ki že delujejo v tej smeri v šolah, civilni družbi (nevladne organizacije), v strokovnih organizacijah, v javni upravi in še marsikje. Pripravljen je bil kot spremljajoči dokument že omenjeni strategiji za prehod v nizkoogljično družbo, predvsem kot operacionalizacija dveh horizontalnih strategij - Inovacije in izobraževanje ter Ozaveščanje, komuniciranje in sodelovanje javnosti.

Mariboru – so bili pripravljene učni programi z močno okoljsko komponento, med njimi tudi srednješolski in visokošolski program naravovarstva. Na področju srednjega izobraževanja je nastalo tudi več učbeniških gradiv (npr. za programa okoljevarstveni tehnik in naravovarstveni tehnik – med drugim tudi o podnebnih spremembah) in priročnik za strokovno izobraževanje: Razmišljamo in delujemo trajnostno, CPI (Klemenc et al., 2010).

V letih 2007-2009 je bilo potrjenih več študijskih programov, ki jih je v okviru dodiplomskega in podiplomskega izobraževanja izvajalo 6 visokošolskih zavodov, in sicer s področij okolja oz. varstva okolja, ekologije, znanosti o okolju, naravovarstva, ekoremediacij (1 visokošolski strokovni študijski program, 3 univerzitetni študijski programi, 4 magistrski, 3 doktorski). Poleg tega so bili pri »bolonjski prenovi« v študijske programe različnih smeri vključeni tudi novi predmeti z vsebinami, relevantnimi za razvoj nizkoogljične družbe (npr. trajnostna raba energije in okolje).

V okviru Centra za poklicno izobraževanje je v letih 2012-2013 nastajal predlog za vzpostavitev ključne kompetence za trajnostni razvoj, ki je izhajal iz načelnega stališča, da je možno »ozeleniti« vsa delovna mesta v državi. V letu 2014 CPI pripravlja prenovljeno Metodologijo za pripravo poklicnih standardov, v katero bodo vključene vse pripravljene ključne kompetence, tudi kompetenca za trajnostni razvoj. Metodologijo za pripravo poklicnih standardov bo sprejel Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje.

Za zaključek: osnovna sporočila strategije VITR so še vedno aktualna

Strategija vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj UNECE (2005) med ključnimi načeli navaja, da se VITR še vedno razvija kot širok in vseobsegajoč koncept, ki vključuje medsebojno povezana okoljska, gospodarska in družbena vprašanja. Vendar pa so tudi kulturni vidiki posebej izpostavljeni. Strategija spodbuja k uporabi integrativnega pristopa pri nadgrajevanju okoljske vzgoje, torej napredujočega vključevanja široka nabora razvojnih tem. Za obravnavanje tako pestrih tem, kot jih mora vključevati VITR, je nujen holističen pristop.

V osnutku komunikacijsko-izobraževalne strategije (Piciga, 2012) sem povzela tista načela vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj iz strategije UNECE, ki so z vidika prehoda Slovenije v nizkoogljično družbo še zlasti relevantna. Na prvo mesto sem postavila etično razsežnost, ki je z vidika sedanje večstranske, tudi moralne, krize v Sloveniji še posebej aktualna:

- ✚ Obravnavanje **etične razsežnosti**, vključno z vprašanji enakopravnosti, solidarnosti in medsebojne odvisnosti med pripadniki ene generacije in med različnimi generacijami ter odnosov med ljudmi in naravo ter med bogatimi in revnimi, je središčno vprašanje trajnostnega razvoja in je zato odločilno za VITR. Odgovornost je neločljivo povezana z etiko (je njen inherentni del) in je povsem praktično vprašanje za VITR.
- ✚ VITR bi moralo krepiti spoštovanje in razumevanje **različnih kultur** ter privzemati njihove prispevke, ustrezno vključevati avtohtone prebivalce in ohranjati **tradicionalno znanje**.
- ✚ Učence na vseh stopnjah bi bilo treba spodbujati k uporabi **sistemskega⁷, kritičnega in ustvarjalnega mišljenja** in razmišljanja v lokalnih in svetovnih okvirih; to je temeljni pogoj za delovanje za trajnostni razvoj.

---

⁷ Sistemsko mišljenje je mogoče opredeliti kot način reševanja problemov, pri katerem »probleme« vidimo kot dele celovitega sistema, namesto da bi obravnavali posamezne dele, rezultate ali dogodke in potencialno prispevali k nenamernim posledicam. Sistemsko mišljenje ni en sam način mišljenja, ampak sklop navad in praks v širšem okviru, ki temelji na prepričanju, da je sestavne dele sistema mogoče najbolje razumeti znotraj konteksta odnosov med njimi in z drugimi sistemi, bolje kot v izolaciji. Sistemsko mišljenje se osredotoča bolj na krožne kot na linearne vzročno-posledične zveze. (povzeto po: Wikipeda, Systems Thinking)

- ✚ Na razvoj trajnostne družbe je treba gledati kot na proces nenehnega učenja. Zato je tudi VITR **vseživljenjski proces**, z dvema glavnima področjema dejavnosti: (a) izpopolnjevanje znanja in veščin in (b) zagotavljanje nove usposobljenosti, potrebne v različnih poklicih in različnih situacijah. Prežeti bi moral učne programe na vseh ravneh, vključno s poklicnim izobraževanjem, usposabljanjem izobraževalcev ter stalnim izpopolnjevanjem strokovnjakov (zlasti pri načrtovanju in upravljanju) in tistih, ki odločajo. Zavedati se je potrebno, da delavci v vseh sektorjih lahko prispevajo k trajnosti na nacionalni, regionalni in globalni ravni. Visoko šolstvo pa bi moralo pomembno prispevati k VITR z razvijanjem ustreznega znanja in usposobljenosti.
- ✚ Formalno VITR bi morale prežemati **izkušnje iz življenja in dela zunaj učilnice**. Izobraževalci⁸, vključeni v VITR, imajo pomembno vlogo pri olajševanju tega procesa ter pri spodbujanju dialoga med učenci, dijaki in študenti ter oblastjo in civilno družbo. VITR tako za izobraževanje predstavlja priložnost, preseči svojo ločenost od družbe.
- ✚ Ker VITR vključuje pobude za **razvoj kulture medsebojnega spoštovanja** pri sporazumevanju in sprejemanju odločitev ter žarišče preusmerja od enostavnega prenašanja informacij k omogočanju sodelovalnega učenja, daje pomemben prispevek k interaktivnemu in integriranemu oblikovanju politik ter odločanju. Za VITR sta potrebna sodelovanje in partnerstvo velikega števila interesnih skupin.

Izhajajoč iz ciljev in načel strategija v nadaljevanju podrobneje obravnava, kakšne posledice ima strategije za izobraževanje, in razčlenjuje okvir za izvajanje. Poleg zgoraj predstavljenih usmeritev so z vidika podpore prehodu v nizkoogljično družbo, pa tudi v zeleno in krožno gospodarstvo pomembna še naslednja priporočila:

VITR bi bilo treba obravnavati na dva načina: (i) z vgrajevanjem tem VITR v vse ustrezne predmete, programe in smeri ter (ii) z izvajanjem posebnih programov in predmetov. Pri tem naj šola preseže svojo tradicionalno osredotočenost na posamezne predmete in hkrati odpre vrata multi- in interdisciplinarnemu proučevanju situacij iz realnega življenja. Učni proces naj vključuje široko paleto sodelovalnih in v procese in rešitve usmerjenih izobraževalnih metod, prilagojenih učencu. Izobraževalni zavodi kot celote, vključno z učenci, dijaki in študenti, učitelji, vodstvenimi in drugimi delavci ter starši, bi morali slediti načelom trajnostnega razvoja.

Poleg institucij formalnega izobraževalnega sistema strategija poudarja tudi vlogo drugih deležnikov v širšem procesu učenja za trajnostni razvoj, zlasti neformalnega in priložnostnega: skupnosti, družine, mediji in NVO. Slednji so sposobni izvajati proces krepitve moči civilne družbe ter integrirati in preobraziti znanstveno vedenje in dejstva v lahko razumljive informacije, poleg tega imajo pomembno vlogo kot posredniki med vladami in splošno javnostjo. Mediji - tiskani, še posebej pa elektronski ter neformalna omrežja - imajo veliko moč pri usmerjanju odločitev in načina življenja potrošnikov, zlasti otrok in mladine.

Citirani viri:

Beltran, Nataša (ur.). 2012. Za zeleni razvojni preboj. Plan B za Slovenijo 4.0: Prispevek za Strategijo razvoja Slovenije 2014- 2020. Umanotera, nov. 2012. Dostopno prek:

---

http://en.wikipedia.org/wiki/Systems_thinking, 10. 12. 2011)

⁸ Izobraževalci so učitelji, predavatelji, vodje usposabljanja in vsi drugi strokovnjaki z izobraževalnimi nalogami ter prostovoljni vodje izobraževanja.

<http://www.planbzasslovenijo.si/upload/SRS/plan-b-zeleni-razvojni-preboj.pdf> (11.5.2014)

Gobbo, Živa. 2011. Izobraževanje za trajnostni razvoj – Slovenija. Poročilo raziskave v okviru projekta “enjoined”. Ljubljana: Focus. Pridobljeno prek:

<http://enjoined.edupolicy.net/index.php/en/publications.html> (31. 3. 2012)

Klemenc, Andrej, Planinc, Tatjana Resnik, Urbanc, Mimi, Potočnik, Helena Vičar, Blejec, Maja, Dintinjana, Tomaž, Škapin, Danuša. 2010. Razmišljamo in delujemo trajnostno. Priročnik za vključevanje vsebin trajnostnega razvoja v izobraževanje. Klemenc, Andrej, Planinc, Tatjana Resnik, Urbanc, Mimi, Potočnik, Helena Vičar, Blejec, Maja, Dintinjana, Tomaž, Škapin, Danuša. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje. Priročnik je dostopen v e-obliki prek: <http://www.cpi.si/mednarodno-sodelovanje/ess/kakovost-in-prepoznavnost/zakladnica-znanja/trajnostni-razvoj.aspx> (26.6.2014)

Kranjc, Andrej (ed). 2014. SLOVENIA'S SIXTH NATIONAL COMMUNICATION AND FIRST BIENNIAL REPORT UNDER THE UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE. Republic of Slovenia, Ministry of Agriculture and the Environment, April 2014. Dostopno prek:

http://unfccc.int/national_reports/annex_i_natcom/submitted_natcom/items/7742.php (10.5.2014)

MGRT - Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. 2013. Slovenska industrijska politika – SIP. Sprejela Vlada Republike Slovenije na seji dne 6.2.2013. Objavljeno na spletišču Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo.

MŠŠ - Ministrstvo za šolstvo in šport. 2007. Smernice vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj od predšolske vzgoje do douniverzitetnega izobraževanja. Dostopno prek:

http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCkQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mizs.gov.si%2Ffileadmin%2Fmizs.gov.si%2Fpageuploads%2Fpodrocje%2Frazvoj_solstva%2Ftrajnostni_razvoj%2Ftrajnostni_smernice_VITR.doc&ei=MKBuU4TMKKOQ7AbUzYHIAQ&usg=AFQjCNG9PElwI_ys2yk5_r11qolfZAtNdQ&sig2=1LZ9Z5ESjd8QS0jB7NZRUA&bvm=bv.66330100,d.ZGU

(10.5.2014).

Piciga, Darja. 2012. Slovenija - nizkoogljična družba do leta 2050. Strategija komuniciranja in izobraževanja o podnebnih spremembah in trajnostnem razvoju do leta 2050. Osnutek. Služba Vlade RS za podnebne spremembe. Dostopno prek:

http://www.arhiv.svps.gov.si/fileadmin/svps.gov.si/pageuploads/strategija/Strategija_izobrazevanja_in_komunikacije_2050b.pdf. (27. 6. 2014)

SVPS - Služba Vlade RS za podnebne spremembe. September 2011 / marec 2012. Osnutek Strategije prehoda Slovenije v nizkoogljično družbo do 2050/2060. Služba Vlade RS za podnebne spremembe. Dostopno prek:

http://www.arhiv.svps.gov.si/si/podnebni_ukrepi/podnebna_politika_v_sloveniji/podnebna_strategija/ (20. 6. 2014).

UNECE: UN, Economic Commission for Europe. 2005. UNECE STRATEGY FOR EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT adopted at the High-level meeting of Environment and Education Ministries, Vilnius, 17-18 March 2005. Uradno besedilo v angleščini in neuradni prevod v slovenščino dostopna prek:

<http://www.unece.org/?id=24444> .

UNECE. 2011. Discussion paper on the role of education for sustainable development in shifting to a green economy. Note by the Secretariat. Economic Commission for Europe. Committee on Environmental Policy. UNECE Steering Committee on Education for Sustainable Development. Sixth meeting. Geneva, 7 and 8 April 2011. 7 strani. Dostopno prek:

<http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/6thMeetSC/Informal%20Documents/Paper%20No.%205%20Background%20Paper%20Panel%20Discussion.pdf> (11.5.2014).